

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 1646
Warszawa, 17 czerwca 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 235 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Kazimierza Michała Ujazdowskiego.

(-) Andrzej Adamczyk; (-) Waldemar Andzel; (-) Jan Krzysztof Ardanowski;
(-) Iwona Ewa Arent; (-) Marek Ast; (-) Piotr Babinetz; (-) Barbara Bartuś;
(-) Włodzimierz Bernacki; (-) Mariusz Błaszczak; (-) Joachim Brudziński;
(-) Barbara Bubula; (-) Zbigniew Chmielowiec; (-) Witold Czarnecki;
(-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Edward Czesak; (-) Leszek Dobrzyński;
(-) Zbigniew Dolata; (-) Andrzej Duda; (-) Jan Dziedziczak; (-) Tadeusz

Dziuba; (-) Jacek Falfus; (-) Anna Fotyga; (-) Kazimierz Gołojuch;
(-) Małgorzata Gosiewska; (-) Artur Górski; (-) Czesław Hoc; (-) Adam
Hofman; (-) Józefa Hrynkiewicz; (-) Wiesław Janczyk; (-) Grzegorz Janik;
(-) Andrzej Jaworski; (-) Mariusz Orion Jędrysek; (-) Krzysztof Jurgiel;
(-) Tomasz Kaczmarek; (-) Jarosław Kaczyński; (-) Mariusz Kamiński;
(-) Mariusz Antoni Kamiński; (-) Sławomir Kłosowski; (-) Lech
Kołakowski; (-) Robert Kołakowski; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Leonard
Krasulski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Marek Kuchciński; (-) Zbigniew Kuźmiuk;
(-) Adam Kwiatkowski; (-) Tomasz Latos; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Adam
Lipiński; (-) Maciej Łopiński; (-) Gabriela Masłowska; (-) Grzegorz
Matusiak; (-) Marek Matuszewski; (-) Beata Mazurek; (-) Krzysztof
Michałkiewicz; (-) Kazimierz Moskał; (-) Piotr Naimski; (-) Maria Nowak;
(-) Marek Opioła; (-) Jacek Osuch; (-) Stanisław Ożóg; (-) Anna Paluch;
(-) Krystyna Pawłowicz; (-) Stanisław Pięta; (-) Stanisław Piotrowicz;
(-) Marek Polak; (-) Piotr Polak; (-) Piotr Pyzik; (-) Elżbieta Rafalska;
(-) Adam Rogacki; (-) Jarosław Rusiecki; (-) Bogdan Rzońca; (-) Jacek
Sasin; (-) Grzegorz Schreiber; (-) Dariusz Seliga; (-) Lech Sprawka;
(-) Stefan Strzałkowski; (-) Marek Suski; (-) Paweł Szalamacha;
(-) Wojciech Szarama; (-) Krzysztof Szczerski; (-) Jolanta Szczypińska;
(-) Jerzy Szmit; (-) Stanisław Szwed; (-) Beata Szydło; (-) Jan Szyszko;
(-) Janusz Śniadek; (-) Jacek Świat; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Robert
Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Grzegorz Tobiszowski; (-) Jan Tomaszewski;
(-) Kazimierz Michał Ujazdowski; (-) Jan Warzecha; (-) Witold
Waszczykowski; (-) Jadwiga Wiśniewska; (-) Elżbieta Witek; (-) Marcin
Witko; (-) Grzegorz Adam Woźniak; (-) Anna Zalewska; (-) Sławomir
Zawiślak; (-) Łukasz Zbonikowski; (-) Jarosław Zieliński; (-) Kosma
Złotowski; (-) Maria Zuba.

USTAWA

z dnia

o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U.1997.78.483) wprowadza się następujące zmiany:

1) W art. 118 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„ 2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100.000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Pełnomocnikowi komitetu który zgłasza obywatelski projekt ustawy przysługują te same prawa co innym wnioskodawcom projektów ustaw. Projekt ustawy zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej nie może być odrzucony w pierwszym czytaniu i nie obowiązuje w jego przypadku zasada dyskontynuacji prac parlamentu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.”;

2) W art. 125 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów. Sejm zarządza referendum ogólnokrajowe, jeśli z inicjatywą wystąpi grupa co najmniej 1.000.000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.”;

3) W art. 125 po pkt 5 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6. Nie można przeprowadzać referendum ogólnokrajowego w sprawie zmian w Konstytucji, budżetu państwa, udziału w operacjach militarnych i obronności państwa oraz amnestii.”;

4) W art. 235 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„ 1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat, grupa co najmniej 1.000.000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.”;

5) W art. 235 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat, Prezydent Rzeczypospolitej oraz Pełnomocnik komitetu zgłaszającego obywatelski projekt zmiany konstytucji mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.”.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt nowelizacji Konstytucji stanowi urzeczywistnienie zasady suwerenności Narodu i przekonania o korzyściach płynących z rozszerzenia praw politycznych obywateli. Art. 4 Konstytucji stanowi, że: "Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu" a ustęp 2 tego samego artykułu stwierdza że: "Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio." Tak więc w myśl zasady decydującej o tożsamości konstytucyjnej państwa bezpośrednio sprawowanie władzy przez obywateli jest istotną formą wykonywania władzy zwierzchniej. Obecnie obowiązująca Konstytucja nie urzeczywistniła tej zasady konsekwentnie. W pierwszej kolejności wypada wskazać na regulacje dotyczące obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej, które nie zapewniają jej równego statusu z projektami ustaw zgłoszonych przez inne podmioty. W dyskursie publicznym wskazuje się m.in. na potrzebę wprowadzenia zakazu odrzucenia obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej w pierwszym czytaniu, przyjęcie zasady ciągłości prac nad projektem ustawy bez względu na upływ kadencji i wyposażenie pełnomocnika komitetu w uprawnienia dające mu wpływ na przebieg parlamentarnych prac nad projektem ustawy. Wypada wskazać na dorobek Instytutu Spraw Obywatelskich, który od blisko roku prowadzi kampanię na rzecz umocnienia ludowej inicjatywy ustawodawczej i przedstawia propozycje zastosowania konkretnych rozwiązań (*Obywatele decydują. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza jako narzędzie kształtowania postaw obywatelskich*. Instytut Spraw Obywatelskich, Łódź 2012).¹

Podobnie w przypadku referendum krajowego (art. 125) wskazuje się na praktyczne zamarcie tej instytucji. Jej stosowanie uzależnione jest całkowicie do woli większości parlamentarnej. Doktryna prawa konstytucyjnego identyfikuje wady tego rozwiązania.² Trzeba dodać, że obywatele nie mają prawa inicjowania procesu zmian w Konstytucji. Takie ograniczenie udziału obywateli w wykonywaniu władzy konstytuującej pozostaje w sprzeczności z art. 4 Konstytucji i nigdy nie zostało racjonalnie uzasadnione.

Wnioskodawcy uważają, że poszerzenie praw obywateli do bezpośredniego sprawowania władzy zwierzchniej wpłynie dodatnio na zaufanie do państwa i jakość polityki państwowej. Podtrzymywanie sprzeciwu wobec demokracji bezpośredniej, które u zarania

¹ Zob. także wypowiedź prof. Mariusza Jabłońskiego w: *Ankieta konstytucyjna*, Instytut Spraw Publicznych 2011, s. 61

² Wypowiedź prof. K. Skotnickiego w: *Ankieta konstytucyjna*. Instytut Spraw Publicznych 2011, s. 108

Europejskiego konstytucjonalizmu uzasadniane było niskim stopniem edukacji społeczeństwa nie ma dziś oparcia w rzeczywistości. Wręcz odwrotnie to ożywienie demokracji partycypacyjnej jest jedną z dróg ulepszenia ładu publicznego. Z tych też względów wnioskodawcy przedstawiają projekt nowelizacji zakładający zmiany w trzech sferach :

1) umocnienia statusu obywatelskiego projektu ustawy. W tym celu proponuje się by pełnomocnikowi komitetu zgłaszającego obywatelski projekt ustawy przysługiwały te same prawa, co innym wnioskodawcom projektów ustaw, a projekt ustawy zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej nie mógł być odrzucony w pierwszym czytaniu. Ponieważ inicjatywa obywatelska nie jest związana z reżimem kadencji Sejmu i Senatu proponuje się, by w jej przypadku nie obowiązywała zasada dyskontynuacji prac parlamentu.

2) wprowadzenia instytucji obligatoryjnego referendum krajowego w przypadku gdy z inicjatywą zarządzenia referendum występuje grupa co najmniej 1 000 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Jesteśmy przekonani, że w przypadku zgromadzenia tak wielkiego poparcia dla inicjatywy referendalnej respekt dla wysiłku obywateli wymaga tego, by ich prawa do podejmowania decyzji w drodze referendum były rzeczywiste i nie podlegały weryfikacji przez większość polityczną w Sejmie.

W myśl nowelizacji nie będzie można przeprowadzać referendum ogólnokrajowego w sprawie zmian w Konstytucji, budżetu państwa, udziału w operacjach militarnych i obronności państwa oraz amnestii. Wyłączenie dotyczy zmiany Konstytucji, która realizowana jest w odrębnym trybie (rozdział XII), budżetu w przypadku, którego monopol inicjatywy ustawodawczej posiada Rada Ministrów oraz sfer o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa i polityki zewnętrznej. Nowelizacja nie narusza możliwości zastosowania trybu referendalnego do wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej na podstawie której Rzeczypospolita przekazuje organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje władzy państwowej w niektórych sprawach (art. 90 ust. 3 Konstytucji). Wypada zauważyć, że nowelizacja proponuje zdefiniowanie zakresu referendum krajowego w Konstytucji, nie zaś w ustawie zwykłej jak to ma miejsce w chwili obecnej. Uważamy, że jest to rozwiązanie lepsze z punktu widzenia trwałości i dobrego funkcjonowania instytucji konstytucyjnych.

3) przyznaniu obywatelom prawa do występowania z inicjatywą zmian w Konstytucji. Nowelizacja likwiduje deficyt demokracji w tej sferze. Nie ma żadnych aksjologicznych i pragmatycznych racji, które mogłyby uzasadniać pozbawienie obywateli prawa do czynnego udziału w wykonywaniu władzy konstytuującej w jej pierwszej fazie. Logicznym następstwem przyznania obywatelom inicjatywy konstytucyjnej jest wyposażenie pełnomocnika komitetu zgłaszającego obywatelski projekt zmiany Konstytucji w przysługujące innym podmiotom (Prezydentowi Rzeczypospolitej, grupie posłów, Senatowi) prawo żądania, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego.

Wnioskodawcy projektu wyrażają przekonanie, że wszystkie przedstawione propozycje zmian zmniejszają deficyt demokracji i wpłyną dodatnio na jakość prawa i funkcjonowania państwa.

Ponadto informujemy, iż projektowana regulacja rodzi pozytywne skutki społeczno-gospodarcze. Projekt jest zgodny z przepisami prawa europejskiego i nie powoduje konieczności zwiększenia wydatków budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

BAS-WAPEiM-1617/13

Warszawa, 27 czerwca 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kazimierz Michał Ujazdowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zakłada zmianę artykułów 118, 125 oraz 235 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zmianami). Zmiany dotyczą obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej oraz zasad przeprowadzania referendum ogólnokrajowego. W projekcie proponuje się nadanie pełnomocnikowi komitetu zgłaszającego obywatelski projekt ustawy uprawnień przysługujących innym wnioskodawcom, wyłączenie możliwości odrzucenia projektu obywatelskiego w pierwszym czytaniu, wyłączenie zasady dyskontynuacji prac parlamentu w odniesieniu do takiego projektu, obligatoryjność referendum krajowego, gdy z inicjatywą wystąpi grupa co najmniej 1 000 000 obywateli, wyłączenie możliwości przeprowadzenia referendum w sprawie zmian w Konstytucji, budżetu państwa, udziału w operacjach militarnych i obronności państwa oraz amnestii.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

Warszawa, 27 czerwca 2013 r.

BAS-WAPEiM-1618/13

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kazimierz Michał Ujazdowski), jest
projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt zakłada zmianę artykułów 118, 125 oraz 235 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zmianami). Zmiany dotyczą obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej oraz zasad przeprowadzania referendum ogólnokrajowego. W projekcie proponuje się nadanie pełnomocnikowi komitetu zgłaszającego obywatelski projekt ustawy uprawnień przysługujących innym wnioskodawcom, wyłączenie możliwości odrzucenia projektu obywatelskiego w pierwszym czytaniu, wyłączenie zasady dyskontynuacji prac parlamentu w odniesieniu do takiego projektu, obligatoryjność referendum krajowego, gdy z inicjatywą wystąpi grupa co najmniej 1 000 000 obywateli, wyłączenie możliwości przeprowadzenia referendum w sprawie zmian w Konstytucji, budżetu państwa, udziału w operacjach militarnych i obronności państwa oraz amnestii.

Przedmiot projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie jest objęty prawem UE.

Projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 30.07. 2013 r.

PG VII G 025/259/13

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.
Data wpływu 31/07/2013

Pan
Lech Czapla
Szef Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze

W nawiązaniu do pisma z dnia 11 lipca 2013 r., nr GMS-WP-173-221/13, dotyczącego poselskiego *projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 ust. 1 pkt 9 *ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.), uprzejmie informuję, że do przedstawionego projektu uwag nie zgłaszam.

Z szacunkiem
A. Seremet

Andrzej Seremet